

Sygnatura akt I C 409/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 listopada 2016r.

Sąd Rejonowy w Kamiennej Górze I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Marek Dziwiński

Protokolant: Aneta Bącal

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 listopada 2016r. w K.

sprawy z powództwa K. D., Z. M. (1)

przeciwko Towarzystwu (...) S. A. w W.

o zapłatę

I zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódki K. D. kwotę 10.000,00 zł (dziesięć tysięcy i 00/100 złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.03.2016r. do dnia zapłaty;

II dalej idące powództwo oddala;

III zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powódki K. D. kwotę 1.180,44 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda Z. M. (1) kwotę 10.000,00 zł (dziesięć tysięcy i 00/100 złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 05.03.2016r. do dnia zapłaty;

V dalej idące powództwo oddala;

VI zasądza od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. na rzecz powoda Z. M. (1) kwotę 1.180,44 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt **IC 409/16**

UZASADNIENIE

Powodowie K. D. i Z. M. (1) wnieśli o zasądzenie od strony pozwanej Towarzystwa (...) S.A. w W. kwot po 17.500,00 zł. z ustawowymi odsetkami od 25 lutego 2016r. do dnia zapłaty tytułem zadośćuczynienia po śmierci siostry oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu żądania powodowie podali, że 13 sierpnia 2002r. w K., na ulicy (...) doszło do tragicznego wypadku komunikacyjnego, gdzie kierujący samochodem osobowym marki B. (...) nr rejestracyjny (...) - W. B. zjechał na lewą stronę ulicy i uderzył w ścianę budynku i w wyniku zdarzenia poniosła śmierć pasażerka pojazdu B. M.. Powodowie wskazali, że sprawca w chwili wypadku objęty był u strony pozwanej ochroną ubezpieczeniową w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC posiadaczy pojazdów mechanicznych. Powodowie podali dalej, że zgłosili stronie pozwanej roszczenia odszkodowawcze tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w związku ze śmiercią siostry, a strona pozwana odmówiła wypłaty żądanych świadczeń. Powodowie zaznaczyli, że dochodzone pozwem kwoty uwzględniają 30% przyczynienia się zmarłej do powstania szkody. Powodowie podnieśli, że łączyła ich z siostrą bardzo silna więź emocjonalna, a jej odejście pogrążyło ich w smutku i żalobie .

Strona pozwana Towarzystwo (...) S.A. z siedzibą w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa prawnego według norm przypisanych.

Strona pozwana podniosła, że zadośćuczynienie pieniężne za krzywdę, zgłoszone w oparciu o przepis art. 448 k.c., przysługuje jedynie osobom najbliższym poszkodowanego. Zdaniem strony pozwanej, osoba dochodząca zadośćuczynienia powinna wykazać istnienie tego rodzaju więzi, które opierają się na wspólnocie doświadczeń, woli zachowania tych więzi, a sytuacja życiowa kształtowała się w pewnej zależności życiowej od zmarłego. Zdaniem strony pozwanej powodowie nie wykazali aby utrzymywali z siostrą szczególnie wzmożony kontakt a ich decyzje życiowe nie kształtowały się w jakiegokolwiek zależności od zmarłej. Ponadto – zauważyła strona pozwana – powodowie zgłosili szkodę dopiero po 14 latach od śmierci siostry, gdy przeżycia związane z jej śmiercią uległy wygaszeniu, nie wykazali przy tym, by proces żałoby miał u nich nadzwyczajny, odbiegający od przeciętnego przebieg i aby musieli korzystać ze specjalistycznej pomocy psychiatry lub psychologa. Zdaniem strony pozwanej, jeśli sprawca wypadku miał w chwili zdarzenia 2,0 promila alkoholu we krwi, a zmarła towarzyszyła kierowcy przez cały czas poprzedzający zdarzenie, to jej stopień przyczynienia do powstania szkody kształtuje się w okolicach 100%.

Strona pozwana podniosła wreszcie, że wymagalność odsetek powinna zostać określona na dzień wyrokowania a nie według dat przyjętych przez powodów.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 13 sierpnia 2002r. W. B. i B. M., przebywali ze sobą.

/dowód: zeznania świadka Z. M. złożone w postępowaniu karnym – k – 39/

Razem spożywali alkohol. B. M. miała 0,2 promila alkoholu we krwi a W. B. 2,0 promila

/dowód: sprawozdania z badań krwi – k – 50 i 55/

W. B. prowadził samochód z nadmierną prędkością w wyniku czego zjechał na lewą stronę drogi i uderzył w budynek. To i stan nietrzeźwości kierowcy były przyczynami wypadku, w którym zginęła B. M.

/dowód: opinia biegłego złożona w postępowaniu karnym – k – 27-33 /

Posiadacz pojazdu w dacie wypadku korzystał z ochrony ubezpieczeniowej w zakresie obowiązkowego ubezpieczenia OC na podstawie umowy ubezpieczenia zawartej ze stroną pozwaną.

/okoliczność bezsporna/

W dacie zdarzenia powódka K. D. miała 35 lat a jej zmarła siostra była w chwili śmierci w wieku 38 lat. Powódka miała wówczas własną rodzinę a zmarła była panną, miała 19 letniego syna. Powódka mieszkała w W. Ś. ze swoją rodziną a zmarła w K.. Rodzeństwo, w tym także Z. M. (1) utrzymywali ze sobą dobre stosunki, często odwiedzali się, spędzali razem święta oraz uczestniczyli wspólnie w innych uroczystościach rodzinnych. Wówczas żyła matka powodów oraz zmarłej B. M.; dzieci odwiedzały matkę, opiekowały się nią, co zbliżało rodzeństwo do siebie. Z. M. (1) w chwili śmierci siostry miał 41 lata. Miał własną rodzinę i mieszkał w sąsiedniej miejscowości – C., gdzie prowadził własną firmę. Po śmierci B. M. to rodzeństwo zajęło się jej pogrzebem.

/dowód: zeznania świadków E. M. i M. W. złożone na rozprawie w dniu 28.09.2016r., zeznanie świadka S. D. oraz zeznania powodów złożone na rozprawie w dniu 18.11. 2016r./

Powodowie pismem z 29.01.2016 roku wystąpili do strony pozwanej o przyznanie im zadośćuczynień w kwotach 30.000,00 zł. Pismo to dostała strona pozwana najpóźniej 2 lutego 2016r.

/dowód: pismo z 29.01.2016r. k – 57, pismo strony pozwanej z 3.02.2016r. – k - 58/

Strona pozwana odmówiła wypłaty powodom żądanego świadczenia.

/okoliczność bezsporna/

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów w postaci materiału dowodowego zebranego w postępowaniu karnym oraz zeznań świadków – najbliższych członków rodziny zmarłej i jej rodzeństwa oraz zeznaniach powodów.

Na podstawie ustawy z 30. 05. 2008r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U., nr 116, poz. 731) z dniem 3 sierpnia 2008r. wprowadzono przepis art. 446 § 4 k.c. dający wyraźną podstawę do roszczeń o zadośćuczynienie dla najbliższych członków rodziny zmarłego za doznaną krzywdę wskutek śmierci osoby najbliższej w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia. Jednakże za ugruntowane w judykaturze należy uznać przekonujące stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy, dopuszczające możliwość dochodzenia zadośćuczynienia przez osoby bliskie w związku ze śmiercią osoby najbliższej przed dniem 3.08.2008r. na podstawie przepisów o ochronie dóbr osobistych (zob. wyrok S.N. z 14.01.2010r., IV CSK 307/09, Lex nr 604152, uchwała S.N. z 22.10.2010 r. III CZP 76/10, Biul. S.N. z 2010r., nr 10, poz.11, wyrok S.N. z 11.05.2011r. I CSK 621/10, Lex nr 848128). Zgodnie z tym stanowiskiem na skutek śmierci członka rodziny, w sytuacji kiedy jest ona następstwem deliktu, może dojść do naruszenia dobra osobistego jakim jest właśnie szczególna emocjonalna więź rodzinna. Wiąż ta należy do dóbr osobistych podlegających ochronie na podstawie art. 23, 24 i 448 k.c.

Zgodnie z art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu czyjego dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Trzeba też przyjąć, że za osoby najbliższe należy uważać członków rodziny o bliskim stopniu pokrewieństwa. W tej materii sądownictwo wypracowało stanowisko co do pojęcia „najbliższych członków rodziny”, o których mówi przepis art. 446 § 3 i 4 k.c. Ten sam krąg osób należy uważać jako uprawnionych, których powództwo o zadośćuczynienie opiera się na treści przepisu art. 23, 24 i 448 k.c.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem Sadu Apelacyjnego we Wrocławiu zaprezentowanym w uzasadnieniu wyroku z 25 października 2013r., sygn. akt Aca 946/13, że w judykaturze nigdy nie istniały wątpliwości co do tego, iż rodzeństwo zmarłego poszkodowanego należy do grona najbliższych członków rodziny zmarłego, a przez pojęcie najbliższego członka rodziny ponad wszelką wątpliwość należy rozumieć małżonka oraz zstępnych, wstępnych i rodzeństwo. Sąd ten trafnie zauważył, że skoro ustawodawca w przepisie art. 446 § 4 k.c. posłużył się pojęciem rodziny, to nie uczynił tego w sposób przypadkowy, oderwany od normatywnego znaczenia tego pojęcia, opartego wszak na związku małżeńskim oraz więzach pokrewieństwa i powinowactwa.

Niewątpliwie śmierć siostry była dla powodów bardzo silnym wydarzeniem, z którym wiązały się trudny do opisanego ból i cierpienie psychiczne. Zmarła była blisko związana z rodzeństwem, utrzymywała z nimi codzienne bliskie relacje. W ocenie Sądu, następstwa związane ze śmiercią siostry są nadal silne, i dają powodom poczucie krzywdy. Trzeba przyjąć jako aksjomat, że w normalnych stosunkach nagła i niespodziewana śmierć członka bliskiej rodziny jest zawsze przeżyciem traumatycznym i niezależnie od tego czy osoba skrzywdzona korzysta z pomocy psychologa, czy też sam opanuje własne cierpienie, nie umniejsza to ich głębi.

Jeśli chodzi o wysokość zadośćuczynienia, to trzeba przyjąć jako podstawę, że powinno być ono ekonomicznie odczuwalne dla osoby najbliższej zmarłego. (...) rekompensata powinna służyć nie tylko wyrównaniu krzywdy, jaką jest gwałtowne zerwanie więzi pomiędzy rodzeństwem, ale także powinna umożliwić powrót do normalnego życia. Z drugiej strony, świadczenie to powinno być utrzymane w rozsądnych granicach, nie prowadzić do

nadmiernego wzbogacenia się poszkodowanego, czego gwarancją powinno być odniesienie do stopy życiowej samego poszkodowanego.

W niniejszej sprawie, w ocenie Sądu, pomiędzy powodami a ich siostrą istniały właściwe, serdeczne relacje rodzinne, utrzymywali ze sobą serdeczne stosunki, chociaż główne centrum zainteresowań powodów stanowiły ich własne rodziny. Obiektywnie też trzeba przyjąć, że więź emocjonalna pomiędzy rodzeństwem była silna, zmarła była panną i wychowywała syna i taki stan wymuszał wręcz troskę powodów o siostrę, co intensyfikowało ich relacje oraz współzależności.

Oczywistym jest, że w rodzinie, w której panują normalne zdrowe relacje, tragiczna śmierć członka rodziny wywołuje początkowo szok a w dalszej kolejności wiąże się z doświadczeniem żalu, smutku, czy wręcz rozpacz. Uczucia takie są normalną reakcją na utratę osoby bliskiej.

W literaturze wskazuje się, że zadośćuczynienie powinno być utrzymane w rozsądnych granicach, nie prowadzić do nadmiernego wzbogacenia poszkodowanego, czego gwarancją powinno być odniesienie do stopy życiowej samej poszkodowanej. Ta stopa życiowa powodów kształtuje się na średnim poziomie.

Ustalenie wysokości zadośćuczynienia wymaga uwzględnienia wszystkich okoliczności istotnych dla określenia doznanej krzywdy oraz okoliczności związanych z przebiegiem zdarzenia wywołującego szkodę.

W orzecnictwie sądów powszechnych i Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że jeżeli poszkodowany, który przyczynił się do powstania szkody, następnie zmarł a zadośćuczynienia dochodzą osoby uprawnione jako poszkodowane pośrednio, przyczynienie się zmarłego powoduje zmniejszenie zadośćuczynienia dla tych osób na podstawie przepisu art. 362 k.c. W takim wypadku, ustalenia wyroku skazującego sprawcę śmierci, nie wyłączają badania, w jakim stopniu zmarły przyczynił się do doznanej szkody i tym samym do zmniejszenia zadośćuczynienia należnego osobom uprawnionym (patrz. wyrok Sądu Najwyższego z 7 grudnia 1985r., sygn. akt IV CR 398/85, LEX nr 8740, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 27 stycznia 2012r., sygn. akt I ACa 1353/11, LEX nr 1108778). Warto w tym miejscu przytoczyć stanowisko Sądu Najwyższego, który podkreślił, że w przypadku stwierdzenia współprzyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, konieczne jest określenie jego stopnia, choćby w ogóle nie prowadziło do zmniejszenia zadośćuczynienia (patrz. wyrok SN z 29 października 2008r., sygn. akt IV CSK 228/08, M. Praw. 2009, nr 19, s. 1060).

Z danych postępowania karnego niezbitnie wynika że B. M. i kierowca W. B. przed zdarzeniem przebywali razem co też oznacza że razem pili alkohol. Zmarła musiała zdawać sobie sprawę, że W. B. był pod znacznym wpływem alkoholu, a mimo to wsiadła z nim do samochodu. Powyższe okoliczności przesądziły o przypisaniu zmarłej B. M. 50% stopnia przyczynienia się do szkody w postaci swej śmierci.

Określając ogólnie wysokość należnego zadośćuczynienia jaka przysługiwałaby powodom, przy uwzględnieniu kompensacyjnego charakteru tego świadczenia, mając przy tym na względzie utrzymanie zadośćuczynienia w rozsądnych granicach, odpowiadającym aktualnym warunkom i przeciętnej stopie życiowej, właściwa byłaby kwota 20.000 zł. w związku ze śmiercią siostry powodów i ich cierpieniami wywołanymi tą śmiercią. Jeśli weźmie się pod uwagę przyczynienie poszkodowanego, które miało wpływ na ustalenie wysokości zadośćuczynienia, dla powodów jako poszkodowanych pośrednio, to zadośćuczynienie kształtuje się na poziomie 10.000,00 zł.

W tych warunkach, Sąd w ramach oceny powyższych okoliczności, które powinny decydować o wysokości zadośćuczynienia, zasądził od strony pozwanej na rzecz powodów kwoty po 10.000 zł. Odsetki od tych kwot zasądzono od dnia 5 marca 2016r. Jak wynika z przedstawionych pism, powód zgłosił swoje żądanie o zadośćuczynienie najpóźniej 2 lutego 2016 r. Orzeczenie o odsetkach znajduje uzasadnienie w treści art. 481 par. 1 i art. 14 ust. 1 i 2 ustawy z 22 maja 2003r. Skoro powodowie zgłosili żądanie o zapłatę zadośćuczynienia 2 lutego 2016 roku to 30 dniowy termin spełnienia świadczenia upłynął 4 marca 2016, a świadczenie stało się wymagalne przed datą 5 marca 2016r. i od tej daty zasądzono odsetki.

Orzeczenie o kosztach znajduje uzasadnienie w treści przepisu art. 100 k.p.c. Koszty rozdzielono stosunkowo do wyniku sprawy. Powodowie wygrali sprawę w 57% a przegrali w 43%. Odwrotne proporcje dotyczą strony pozwanej. Koszty które ponieśli powodowie to: 4.800,00 zł – wynagrodzenie pełnomocnika, 17,00 zł – opłaty skarbowe od pełnomocnictwa, 875,00 zł – opłaty sądowe. Koszty strony pozwanej to: 4.800,00 zł – wynagrodzenie pełnomocnictwa. Przy stosunkowym rozdzieleniu kosztów procesu, zasądzono od strony pozwanej na rzecz każdego z powodów kwoty 1.180,44 zł tytułem zwrotu kosztów procesu